

SXEDIO.76T

12.9.1931: ΣΕ ΣΥΣΚΕΨΗ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΣΤΟΝ ΣΑΙΤΤΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΚΗΡΥΞΗ ΦΟΡΟΣΤΑΣΙΟΥ, ΔΗΛΑΔΗ ΟΠΩΣ Ο ΛΑΟΣ ΜΗ ΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΣΕ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟΥ

Μετά την επιβολή του νέου δασμολογίου από τον Κυβερνήτη Ρόναλντ Στορρς με βασιλικό διάταγμα οι Έλληνες κύπριοι βουλευτές πήραν την πρώτη μεγάλη απόφαση: Με το λαό να τους καλεί σε παραίτηση και την Πολιτική Οργάνωση να αυτοδιαλύεται ουσιαστικά, αποφάσισαν ως πρώτο βήμα να μη δέχονται στο μέλλον διορισμό στο Εκτελεστικό Συμβούλιο.

Την απόφαση των Βουλευτών ανακοίνωσε ο Μητροπολίτης Κιτίου και εκπρόσωπος των Βουλευτών Νικόδημος Μυλωνάς και δημοσιεύθηκε στις **13 Μαΐου 1931:**

" Τα ελληνικά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου κατά τινα περί τα τέλη Απριλίου συνεδρίαζαν εν τη Αρχιεπισκοπή κατέληξαν εις την ομόφωνον απόφασιν ότι εις ουδένα των εν τω Νομοθετικώ αντιπροσώπων του λαού υπό τας παρούσας συνθήκας και κατόπιν της κτηθείσης πείρας επιτρέπεται από τούδε και εις το εξής να δεχθή και υπηρετή ως μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου.

Τα Ελληνικά μέλη του Νομοθετικού έχοντα υπ' όψιν αυτών ότι η εν τοιούτω Εκτελεστικώ Συμβουλίω παρουσία ιθαγενών μελών ουδεμίαν θετικήν υπηρεσίαν δύναται να ασφαλίζη εις τον τόπον, αποτελεί δε κατ'εξοχήν εκδήλωσιν συνεργασίας προς καθεστώς και δη συνεργασίας ασκόπου και αλυσιτελούς μεν διά τον τόπον δημιουργού δε μόνον συμερισμού ευθυνών άνευ εκ παραλλήλου ενασκήσεως πραγματικής και αποφασιστικής εξουσίας, φρονούσιν ότι εις ουδένα των Ελλήνων κατοίκων της Νήσου επιτρέπεται να μετέχη των εργασιών του Συμβουλίου τούτου.

Εντολή ελληνικών μελών Νομοθετικού Συμβουλίου

Ο Κιττίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Όμως τη χαριστική βολή στην κρίση που επιτάχυνε και τις εξελίξεις, έδωσε τον Ιούλιο του **1931** η απάντηση του υπουργού Οικονομικών της Βρετανίας στη Βρετανική Βουλή.

Ο Βουλευτής Γκρέαμ Γουάιτ ρώτησε τον υπουργό να πληροφορήσει το Σώμα που βρίσκονταν τα περισεύματα που εισπράττονταν από την εποχή της αγγλικής κατοχής στα πλαίσια του φόρου υποτελείας και αυτός είπε ότι αυτά είχαν διατεθεί για την απόσβεση μέρους του τουρκικού δανείου του **1955**.

Αυτό ήταν σε αντίθεση με όσα είχε υποσχεθεί ο Κυβερνήτης Ρόναλντ Στορρς δηλαδή ότι θα κατέβαλλε προσπάθεια να αποδοθούν στην Κύπρο.

Λεπτομέρειες της απάντησης του Υπουργού δημοσίευσε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **18** Ιουλίου **1931**:

" Σχετικώς με την αφορώσαν τα εκ του φόρου της υποτελείας περισεύματα επερώτησιν του Αγγλου βουλευτού Γουάιτ, την οποίαν μας είχε καταστήση γνωστήν τηλεγράφημα του εν Αθήναις ανταποκριτού μας, δημοσιεύομεν κατωτέρω λεπτομερεστέρας πληροφορίας, αρυόμενοι ταύτας εκ των εν Λονδίω τηλεγραφικών ειδήσεων του αθηναϊκού τύπου και του διανεμηθέντος σχετικού Δελτίου της Εθνικής Οργανώσεως:

Δις την Βουλήν των Κοινοτήτων ο Φιλελεύθερος βουλευτής κ. Γκρέαμ Γουάιτ υπέβαλε την ακόλουθον επερώτησιν προς τον υπουργόν των Οικονομικών:

α). Ποία είναι η σημερινή κατάσταση εν σχέσει προς το ποσόν το συγκεντρωθέν εκ των περισευμάτων των εξ **92,000** λιρών φόρου της υποτελείας και το οποίον ποσόν ανερχόμενον εις **11,000** λιρών ετησίως παρεκρατείτο από του **1878** (αφ'ης η Κύπρος κατελήφθη υπό της Αγγλίας μέχρι του **1927**).

β). Εις ποίον ποσόν ανέρχονται τα περισεύματα ταύτα, συμπεριλαμβανομένων και των τόκων;

γ). Εξακολουθούν τα εν λόγω περισεύματα να

είναι κατατεθειμένα παρά τη τραπεζή της Αγγλίας;

Ο Υπουργός του Θησαυροφυλακίου απαντών εις την επερώτησιν, είπεν ότι συμφώνως προς τον γενόμενον πέρυσιν διακανονισμόν, τα Κυπριακά περισεύματα ομού με σχετικές υποχρεώσεις της Αιγύπτου διετέθησαν διά την απόσβειν μέρους του τουρκικού δανείου του **1855** του οποίου το κεφάλαιον ηλαττώθη ούτω εις **2,558,000** λίρας. Η ονομαστική αξία των ομολογιών, των προωρισμένων διά την τοκοχρεωλυτικήν υπηρεσίαν του ως άνω δανείου ανέρχεται εις **1,061,896** λίρας, αίτινες και κρατούνται εις χωριστόν λογαριασμόν παρά τη τραπεζή της Αγγλίας".

Πρόσθετε η εφημερίδα:

"Δημοσιεύουσα τας ανωτέρω πληροφορίας αι Αθηναϊκαί εφημερίδες παρατηρούν ότι η Α.Ε. ο Κυβερνήτης της Κύπρου σερ Ρόναλντ Στορρς απαντών τον παρελθόντα Απρίλιον εις σχετικόν διάβημα των ελληνικών μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου, είχεν υποσχεθή ότι θα εφρόντιζε διά την απόδοσιν των περισευμάτων τούτων εις την Κύπρον. Αλλ' ως απεκάλυψεν ήδη ο Υπουργός κ. Σνόουντεν, τα εν λόγω περισεύματα είχον διατεθή από πέρυσιν, τούθ' όπερ δεν είναι δυνατόν να ηγνόει ο Κυβερνήτης της νήσου".

Η απάντηση της βρεττανικής Κυβέρνησης για τη διάθεση των κυπριακών αποθεμάτων αποτελούσε την σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι των παραπόνων των Κυπρίων τα οποία είχαν αρχίσει με την επιβολή με βασιλικό διάταγμα του νέου Δασμολογίου.

Ετσι οι βουλευτές αποφάσισαν, μια και ήταν καλοκαίρι και ο καιρός ήταν πολύ θερμός, να συνέλθουν στο Σαϊττά στις **12** Σεπτεμβρίου.

Σχετικές πληροφορίες έδινε η ίδια εφημερίδα την ημέρα που πραγματοποιείτο η σύσκεψη:

" Η διά Βασιλικού Διατάγματος επιβολή του απορριφθέντος υπό του νομοθετικού συμβουλίου τελωνειακού δασμολογίου, προδίδουσα τελείαν

περιφρόνησιν προς το Συμβούλιον τούτο, το συμβολίζον το άπαντον των υπό την βρεττανοκρατίαν πολιτικών ελευθεριών της Κύπρου, ήγαγε τινά των μελών της εν αυτώ Ελληνικής αντιπροσωπείας εις τον να επιδιώξουν συνάντησιν αποβλέπουσαν εις την λήψιν αποφάσεων προς αντιμετώπισιν της δημιουργηθείσης καταστάσεως.

Προς τούτο η Α.Π. ο Μητροπολίτης Κιτίου προσεκάλεσεν εις σύσκεψιν άπαντα τα μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου διά το απόγευμα της σήμερον.

Ως τόπος συσκέψεως ωρίσθη ο Σαΐττάς.

Ως πληροφορούμεθα, κατά τη σύσκεψιν ταύτην θα εξετασθή η όλη πολιτική κατάστασις εν συσχετισμώ προς την ατελεσφόρητον ιδιαιτέραν συνέντευξιν των Ελληνικών μελών μετά του Κυβερνήτου, την εις ώτα μη ακουόντων ηγήσασαν ενωτικήν παράγραφον της αντιφωνήσεως, την αυθαιρεσίαν, της εν Λονδίνω διαθέσεως των Κυπριακών περισσευμάτων προς αλλοτρίους της νήσους σκοπούς και τελευταίον την διά διατάγματος εν Συμβουλίω επιβολήν του νέου δασμολογίου.

Σχετικώς προς την προϊούσαν χειροτέρευσιν της καταστάσεως ο αντιπρόσωπος Ορεινής κ. Θ. Θεοδότου απέστειλε προς τους συναδέλφους του και τον τύπον δακτυλογραφημένην προκήρυξιν εν η εισηγείται την υιοθέτησιν αδιαλλάκτου πολιτικής υποδεικνύων συγκεκριμένως τας κατά την αντίληψιν του, ακολουθητέας αποφασιστικές μεθόδους τας οποίας και θ' αναπτύξη κατά την σημερινήν εν Σαΐττά σύσκεψιν".

Στη σύσκεψη ακούστηκαν διάφορες εισηγήσεις. Άλλοι πρότειναν όπως οι βουλευτές υποβάλουν την παραίτησιν τους και άλλοι όπως κηρυχθεί Φοροστάσιο δηλαδή ο λαός να μη πληρώνει τους φόρους του και όπως μποϊκοταρισθούν τα βρεττανικά προϊόντα.

Εγγραφε η "Ελευθερία" στις 16 Σεπτεμβρίου:

"Το απόγευμα του παρελθόντος Σαββάτου, μετά πρόσκλησιν του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου, συνήλθον εις Σαΐττάν τα Ελληνικά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου, διά να ανταλλάξουν σκέψεις εις

και λάβουν αποφάσεις, επί της δημιουργηθείσης πολιτικής καταστάσεως μετά την διάθεσιν των εν Λονδίνω Κυπριακών περισσευμάτων προς αλλοτρίου σκοπούς και τη επιδειχθείσα προς το Νομοθετικόν Συμβούλιον περιφρόνησιν διά της επιβολής του υπ' αυτού καταψηφισθέντος τελωνειακού δασμολογίου.

Εις την σύσκεψιν προήλον άπαντα τα Ελληνικά μέλη του νομοθετικού συμβουλίου πλην του κ. Ν. Κλ. Λανίτου απουσιάζοντος εις Αθήνας. Μετά βραχείαν εισήγησιν του Μητροπολίτου Κιτίου κ. Νικοδήμου, έλαβον τον λόγον άπαντες οι παριστάμενοι, ως εικός δε το θέμα περιστράφη εις το τι θα έπρεπε να γίνη προς τελεσφόρον αντιμετώπισιν της καταστάσεως.

Υπό τινων υποστηρίχθη η γνώμη ότι με το πραξικόπημα του δασμολογίου επιβάλλετο η σύσσωμος παραίτησις των ελληνικών μελών του νομοθετικού συμβουλίου εις ένδειξιν διαμαρτυρίας διά την επιδειχθείσαν προς το αντιπροσωπευτικόν αυτό σώμα καταφρόνησιν, αλλ' η πλειονότης των παρισταμένων διεφώνησε δι' ευνοήτους λόγους, κατόρθωσε δε να προσελκύση προς την άποψιν της και τους ευαρύθμους υποστηρικτάς της ιδέας της παραιτήσεως.

Διευθετηθέντος ούτω του προσωπικού ζητήματος των κυρίων "βουλευτών" η σύσκεψις κατέληξεν εις την απόφασιν, όπως αναθέση το βάρος και τας ευθύνας της αντιμετώπισης της καταστάσεως εις τον Κυπριακόν λαόν. Προς τούτο δε απεφασίσθη κατ' αρχήν όπως γίνουν συστάσεις και αποκλεισμού των αγγλικών εμπορικών προϊόντων ανκαι τινες σχετικώς με το πρώτον ζήτημα προέβησαν εις την εύστοχον παρατήρησιν ότι οι πλείστοι των κατοίκων έχουν πληρώση ήδη τους φόρους των.

Οπωσδήποτε εκρίθη εν τέλει καλόν, όπως η ανωτέρω απόφασις περί φοροστασίου καιμποϊκοτάζ των Αγγλικών προϊόντων τεθή υπό την κρίσιν της Εθνικής Οργανώσεως, ήτις και συγκαλείται οσονούπω προς τούτο, μεθ' ο θα επακολουθήση δευτέρα σύσκεψις των ελληνικών μελών του Νομοθετικού εν Λευκωσία.

Κατά την σύσκεψιν ταύτην συνέβη και εν επεισόδιον, οφειλόμενον εις τον αστυνομικόν Κώσταν

Θεοδοσιάδην, γνωστόν υπό το παρώνυμον Νατ Πίγκερτον. Ούτος παρεξηγήσας την φιλειρηνικήν εκείνην συγκέντρωσιν ως επαναστατικήν συνέλευσιν εκρύβη εις το παράπλευρον της αιθούσης της συνεδριάσεως δωμάτιον διά να παρακολουθήση τη βοήθεια του χωρίζοντος τας δύο δωμάτια ξύλινου διαφράγματος, τα συμβαίνοντα, αλλά γενόμενος αντιληπτός εξεδιώχθη εκείθεν υπό του Π. Μητροπολίτου και των άλλων μελών της συσκέψεως".

Στο ανακοινωθέν που δόθηκε στη δημοσιότητα επιβεβαιωνόταν ότι οι αποφάσεις που είχαν ληφθεί ή και ήσαν ομόφωνες θα τίθεντο ενώπιον της εθνικής Οργάνωσης, πράγμα που σήμαινε ότι οι βουλευτές αναγνώριζαν πλέον τις αποφάσεις της οργάνωσης πράγμα που δεν έκαναν μέχρι τότε:

"Απαντες οι Έλληνες βουλευταί πλην του κ. Λανίτου απουσιάζοντος εις Αθήνας συνήλθον εις σύσκεψιν το παρελθόν Σάββατον **12** τρέχοντος εν Σαΐτά και διεσκέφθησαν επί της πολιτικής καταστάσεως, ως διεμορφώθη εσχάτως συνέπεια των αυθαιρέτων πράξεων της αγγλικής κυβερνήσεως εν σχέσει προς τα περισσεύματα του Φόρου Υποτελείας εις την επιβολήν του Δασμολογίου διά Βισιλικού διατάγματος".

Η σύσκεψις παρετάθη από τας **4** μ.μ. μέχρι των **8** μ.μ. ελήφθησαν δε αποφάσεις ομόφωνοι ανάλογοι προς την δημιουργηθείσαν κατάστασιν, αίτινες και θα υποβληθώσιν ενώπιον της εθνικής οργάνωσης, ήτις θα συγκληθή κατά διαβιβασθείσαν προς τον Μακαριώτατον πρόεδρον της παράκλησιν της Ελλήνων βουλευτών".